

Škola a komunita

nk/np2276

Škola a komunita = otevření školy

- snahy o otevření školy a kooperaci s dalšími institucemi – **reformní pedagogika** (od přelomu 19. a 20. stol.) – škola pro život, otevřená škola, pracovní škola, ...
- prohloubení vztahů škola – veřejnost – **typické pro demokratické země**
- **učící se společnost** – na vzdělávání se podílí nejen škola, ale i další partneři
- **škola – integrační a systematizační funkce**
- **tradiční role učitelů** v komunitě – rozvoj vztahů mezi institucemi a jejich propojování a efektivní využívání (Sokol, divadlo, zájmové organizace, ...)

Škola a komunita – propojení

Význam:

- **pro žáky** – podporu sounáležitosti s komunitou, propojení školy a života (institucí), zdroj zážitků (emocionálních, ...), podpora učení, ...
- **pro školu** – zvýšení zájmu komunity o školu, finanční podpora, ...
- **pro rodiče** – otevírání školy, podpora VČ aktivit, zlepšení spolupráce, ...
- **pro komunitu** – podpora kontaktů, využívání potenciálu žáků, rozvoj občanské společnosti, ...

Vnější vztahy školy

Partneři školy:

- **rodiče** (prarodiče, zástupci dětí, ...)
- **místní správa**
- místní organizace a podniky
- sociální instituce (např. domovy seniorů, ...)
- církevní organizace
- **kulturní zařízení** (knihovny, divadla, muzea, zoo, hrady, památky, arboreta, naučné stezky, ...)
- sportovní kluby, jednoty, ...
- umělecké a další zájmové skupiny
- vědecké instituce
- neziskové a nevládní organizace
- **další školy** – síťování
- ...

Spolupráce školy a institucí

Typy institucí:

- kulturní
- vědecké
- volnočasové
- sportovní
- sociální
- církevní
- zdravotní
- správní
- politické
- firemní
- další vzdělávací
- ...

Spolupráce školy a institucí

Impulzy pro kooperaci:

- sami žáci (např. v rámci třídnické hodiny)
- jejich rodiče (zástupci, přátelé, ...)
- třídní učitel (příprava plánu)
- předseda předmětové komise
- nabídky institucí (např. informace na www, tiskoviny do škol, ...)
- zaměstnavatelé (hlavně v odborném SŠ)
- **klíčová role – učitel**

Spolupráce školy a institucí

Uskutečňuje se zejména:

- **návštěvou žáků** ve vybrané instituci
- **návštěvou** (přednáškou, diskusí, ...) **zástupce (odborníka) vybrané instituce ve škole**

Efektivnost návštěvy (z) vybrané instituce =

- funkční **součást školní výuky**
- **podpora učení žáků**
- **rozvoj kompetencí** (žáků i učitelů)
- příprava pro život (profese, rodina, občanství, ...)
- **podpora volnočasových aktivit** (zvláště významné pro sociálně znevýhodněné žáky)
- ...

Školní návštěva (exkurze) vybrané instituce

Organizační formy:

1. v rámci **školní výuky** (např. výuka v planetáriu)
 2. v rámci **mimovyučovacích aktivit**
(školní výlety, orientační týdny, LVVZ, škola v přírodě, ...)
 3. v rámci **mimoškolních** (ale školou spoluorganizovaných) **aktivit**
- ve všech případech – **klíčová role učitelů TV**

Školní návštěva (exkurze) vybrané instituce

Etapy:

1. Příprava

- a) učitele
- b) žáků

2. Vlastní návštěva vybrané instituce

3. Zhodnocení a využití

- a) v instituci
- b) ve školní výuce
- c) školou (www školy, tiskové zprávy, ...)

1-a) Příprava učitele na návštěvu

respektování organizačních a obsahových **požadavků**, jejich podcenění vede k nezdaru kooperace (rozladění, ztráta času, ...)

organizační požadavky =

- především zajištění **kontaktu** s institucí
- optimální = **osobní návštěva** učitele

upřesnit následující otázky:

- otevírací doba
- cena vstupného, popř. další finanční náklady
- doba příchodu do instituce
- udání počtu účastníků a předpokládané doby návštěvy
- naplánovat trasu cesty tam a zpět
- zvážit doprovázející osoby (bezpečnostní hlediska)

1-a) Příprava učitele na návštěvu

upřesnit následující otázky:

- prostorové zázemí (pobytové, vyučovací i odpočinkové prostory, možnost občerstvení ap.)
- formulovat zvláštní přání (možnosti pomoci zdravotně znevýhodněným žákům, ...)
- základní uspořádání instituce
- zajistit vhodné podmínky pro práci žáků (např. práce s pracovními listy)
- obsahová (didaktická) koncepce instituce
- možnost pomoci zaměstnanců instituce (lektorů, odborných pracovníků, ...)
- přítomnost a možnosti využití didaktických a technických prostředků (médií)

1-a) Příprava učitele na návštěvu

obsahové aspekty:

- didakticko-metodická příprava učitele
- vztah k odpovídající vyučovací látce
- využití ve vztahu ke **vzdělávacím oblastem a průřezovým tématům RVP**
- příprava dalších informací k tématu
- příprava diagnostických metod (kvízy, pracovní listy, puzzle, ...)
- ...

1-b) Příprava žáků na návštěvu

- v rámci školní výuky (včetně DÚ, např. analýza www)
- využití mimoškolních aktivit, zájmů, kontaktů, ... žáků
- „co nás čeká“
- motivace žáků
- odbourání „strachu z prahu“
- minimalizace předsudků proti instituci jako mimoškolnímu místu učení (např. představa „zaprášného vitrinového“ muzea)
- příprava pracovních skupin žáků
- zadání úkolů – bezprostřední vztah k obsahu instituce
- dohodnutí „vědeckých, experimentálních, objevitelských či detektivních“ problémů
- ...

2) Vlastní návštěva

- vymezit, **jak se žáci budou pohybovat** – s dohledem, samostatně, bez dohledu, kde bude učitel, jaké budou skupiny, ...
- **délka návštěvy** (pokud není daný program) – **přiměřená** dle věku žáků a jejich individuálních fyzických a psychických předpokladů („méně je více“)
- dospělí – cca po 90 minutách aktivního pozorování zřetelné známky únavy (+ např. pomalá chůze, časté postávání, příliš podnětů, ...)
- děti – únava vede k motorickým reakcím – kázeňské problémy

2) Vlastní návštěva

- nutné přestávky – pohyb, občerstvení, využití sociálního zařízení
- obsahové učební cíle je vhodné **rozdělit na kratší etapy**
- **význam pro učení** – vlastní pozorování, přímý kontakt s objekty, možnost komunikace, ...
- využít zájem žáků o samostatné hledání a o individuální práci
- **citové prožitky a zážitky** – viz pedagogika zážitku – nejen PA, ale i vědecké, umělecké, tvůrčí, ... aktivity – „*Slyším a zapomínám, vidím a pamatuji si, dělám a rozumím*“

3) Zhodnocení využití

přímo **v navštívené instituci**

- částečně (odpovídající prostory)

ve školní výuce

- vylíčit celkový zážitek z návštěvy
- připomenout otevřené otázky
- v následujících hodinách je objasnit
- připravit referát pro paralelní třídu
- nástěnka (fotografie, skici, ...)
- poster, ...

3) Zhodnocení využití

další **využití celou školou**

- www školy, tiskové zprávy, ...
- návštěva institucí se prolíná s VČ aktivitami
- ztrácí se „bariéra“ mezi aktivitami školními a mimoškolními (školou a životem)
- příklad – školní výlety – tradiční významná náplň = návštěvy různých institucí